

Komentarji

Prosperiteta postaja jasna. —
Položaj med rudarji

Prosperiteta pomeni blaginjo, ampak delavci moramo vedeti, da je to blaginjo ne moremo dobiti na nasprotni strani, ne na račun delavcev. Če od blaginje izločimo delavce, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna.

Prosperiteta pomeni blaginjo, ampak delavci moramo vedeti, da je to blaginjo ne moremo dobiti na nasprotni strani, ne na račun delavcev. Če od blaginje izločimo delavce, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna.

Prosperiteta pomeni blaginjo, ampak delavci moramo vedeti, da je to blaginjo ne moremo dobiti na nasprotni strani, ne na račun delavcev. Če od blaginje izločimo delavce, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna.

Prosperiteta pomeni blaginjo, ampak delavci moramo vedeti, da je to blaginjo ne moremo dobiti na nasprotni strani, ne na račun delavcev. Če od blaginje izločimo delavce, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna.

Prosperiteta pomeni blaginjo, ampak delavci moramo vedeti, da je to blaginjo ne moremo dobiti na nasprotni strani, ne na račun delavcev. Če od blaginje izločimo delavce, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna.

Prosperiteta pomeni blaginjo, ampak delavci moramo vedeti, da je to blaginjo ne moremo dobiti na nasprotni strani, ne na račun delavcev. Če od blaginje izločimo delavce, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna.

Prosperiteta pomeni blaginjo, ampak delavci moramo vedeti, da je to blaginjo ne moremo dobiti na nasprotni strani, ne na račun delavcev. Če od blaginje izločimo delavce, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna.

Prosperiteta pomeni blaginjo, ampak delavci moramo vedeti, da je to blaginjo ne moremo dobiti na nasprotni strani, ne na račun delavcev. Če od blaginje izločimo delavce, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna.

Prosperiteta pomeni blaginjo, ampak delavci moramo vedeti, da je to blaginjo ne moremo dobiti na nasprotni strani, ne na račun delavcev. Če od blaginje izločimo delavce, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna.

Prosperiteta pomeni blaginjo, ampak delavci moramo vedeti, da je to blaginjo ne moremo dobiti na nasprotni strani, ne na račun delavcev. Če od blaginje izločimo delavce, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna, bodo naša delovna mesta prazna.

PERKINSOVA: DEPARTMENT SLUŽI DELAVSTVU

Unije urgira, naj se ga posluša. Britski delegat ožigosal Hitlerja

Washington, D. C., 7. okt. — (FP) — Doktor bo Frances Perkinsova tajnica delavskega departamenta, bo department kompletno v službi delavstva. To je obljubila Perkinsova konvenciji Ameriške delavske federacije.

Delavska tajnica je bila prisrčno sprejeta. Obkram, ko je prišla v dvorano in po končanem govoru, so ji delegatje pridružili velike ovacije. Tudi njen nastop in govor sta se dokaj ločila od njenih prednikov Doaka in Wilsona na prejšnjih konvencijah.

Njen govor je bil iskren, brez politične oracije in pompoznosti. Delegatom je povedala, da je takoj po nastopu službe stopila v stike z Greenom in nekaterimi drugimi unijskimi voditelji, ki so skupaj izdelali program. Ta program se tudi izvaja, ni pa še in tudi še ne bo končan. Konvencijo je posvarila, naj ne bo v iluziji glede otroškega dela. "Le nikar se ne varajmo z mislijo, da je otroško delo odpravljeno. Boj se je šele pričel," je rekla Perkinsova. "Prav tako tudi z drugimi problemi."

Unije in delavstvo v splošnem je urgirala, naj se liberalno poslužujejo delavskega departamenta, ki je pravkar ustanovil dva nova biroja za proučevanje delovnih razmer, plač, profitov in podobnega. Te informacije bodo dobrodošle posebno pri sklepanju kolektivnih pogodb. Department bo posvečal svoje pozornosti posebno socialni zakonodaji ter vprašanju brezposelnostnega zavarovanja.

O plačah in zaposlovanju je rekla, da stalno naraščata, vendar pa ne toliko kakor je potrebno. "Smo še daleč od cilja. Ne smemo se ustaviti pri sedanjih plačah in maksimalnem delovniku, ker zdaj val dobro vemo, da je prava baza za prosperiteto dežele v prosperiteti delavstva."

"Delavski department je posvečen delovnemu ljudstvu in dokler mu bom jaz na čelu, bo tudi upravljan za podvig njihovih interesov," je zaključila delavska tajnica svoj govor in se federaciji zahvalila za sodelovanje.

Drugi važnejši govor je imel bratski delegat Angleškega strokovnega kongresa James Rowan. On je govoril o fašizmu in žigosal Hitlerja, ki je v 24 urah razbil nemško delavsko gibanje, "kakor da bi bilo zgrajeno na pesku." Rekel je, da so za Hitlerjem mednarodni kapitalisti. Kritiziral je tudi rusko sovjetsko vlado, ker izgleda, da dela roka v roki s temi temnimi silami, ki podpirajo Hitlerja pri uničevanju demokracije in svobode.

Za njim je nastopil drugi bratski delegat angleškega delavstva Joseph A. Hall, ki je bil čal bankirje in diktator. Rekel je, da britski bankirji kontrolirajo 75% angleške industrije. Izrazil je bojazn, da bodo ameriški bankirji s sabotažo uničili Niro.

Slično je rekel tudi bratski delegat kanadskega delavstva Fred P. White, ki je pozival ameriško delavstvo, naj se bori proti glodalcem Nire, proti podjetnikom. V Kanadi je še vedno 1,250,000 brezposelnih in kanadsko delavstvo insistira, naj konservativna vlada izvede svoje obljube, katere je dala volilcem v kampanji leta 1930. Na te obljube je pozabila. Samske brezposelnosti pošilja v delovne kempe, kjer jim poleg prehrane plačuje po pet dolarjev na mesec.

Priznanje sovjetov spet v ospredju

Vprašanje priznanja dozoreva v Washingtonu

Washington, D. C., 7. okt. — Kljub zaključkom zadnjih dni na konvencijama Ameriške legije in Ameriške delavske federacije, da ameriška vlada ne sme priznati sovjetske vlade, je predsednik Roosevelt večeraj, kakor poročajo, zahteval popolne podatke glede vprašanja priznanja sovjetov. Iz tega se lahko sklepa, da je vprašanje priznanja doseglo zadnji stadij in bo kmalu ugodno rešeno.

Izvedelo se je, da bo Roosevelt prej vodil razgovore s sovjetsko vlado po posredovalnih gledih korenite rešitve vseh spornih problemov predno podeli Rusiji formalno priznanje in stopi z njo v direktne diplomatske vezi. Glavne sporne točke med Ameriko in Rusijo so tri: odškodnina za konfiscirani ameriški kapital v Rusiji, ameriško vladno posojilo Kerenkijevi vladi in zadeva privatnih ameriških posojil prejšnji carski vladi. Zadeva komunistične propagande je manjšega pomena, kajti te se Roosevelt ne boji.

Hitler zavrgel razorožilveno pogoje

Fašistična Nemčija zahteva "vzorce" vsega orožja, ki ga imajo v rokah

London, 7. okt. — Angleška vlada je večeraj prejela odgovor iz Berlina, da je Hitler zavrgel pogoje razoroženja, ki so jih predložile Anglija, Francija in menda tudi Združene države. Nemčija vztraja pri svoji zahtevi, da mora imeti "vsa vzorca" vsega orožja — največje topove, tanke in bojne aeroplane — ki ga imajo drugi in sicer takoj v prvi periodi pogodbe. Angleška vlada je dala razumeti, da ne bo sprejela teh zahtev.

Hitler podržal časnopisje

Berlin, 7. okt. — Nova odredba Hitlerjeve vlade je, da je vse časopisje v Nemčiji državna ustanova in vsi uredniki ter časniki delavci so državni uradniki. Svoboda tiska je absolutno uničena. Vse časopisje v Nemčiji mora podpirati vlado. Smrtna kazen je predpisana za vsakogar, ki kroži v Nemčiji protivladne in tujezemske, vladne sovražne liste in tiakovine. Uredniki listov smejo biti le oni, ki so čista arijskega porekla in ob nastopu službe morajo priseči, da bodo pisali le za vlado.

Japonski diplomat priporoča protivojni pakt med Japonsko in Ameriko

Tokio, 7. okt. — Viskont Kikujiro Iši, bivši poslanik v Združenih državah, priporoča sklenitev protivojnega pakta med Japonsko in Združenimi državami. Rekel je, da bi tak pakt pometel z nesmiselnimi govoricami o bližajoči se vojni med obema silama.

Država New York nastavlja minimalno plačo

New York. — V smislu nove državne postave je državni industrijski komisar določil, da je minimalna plača v pralnica 31 centov na uro v mestu New York in 27 in pol centa v drugih mestih. V tej industriji je v državi zaposlenih okrog 20,000 delavk. To je prvi slučaj, ko se je državni komisar poslužil novega zakona.

General Judenik, vodja bele garde, umrl

Pariz, 7. okt. — General Nikolaj Judenik, ki je v ruski civilni vojni po boljševiški revoluciji vodil bele čete, je tu umrl v starosti 71 let.

BIZNIŠKI BAROMETER SE SPET POGREZA

Nira skrahirala. Edina svetla točka je upor delavcev. Zanimiv indeks federalnih rezervnih bank, ki pokazuje vzrok padca

New York. — (FP) — Da je Nira skrahirala, kakor so že več tednov napovedali nekateri gospodarski opazovalci, pokazuje številke, ki so bile objavljene 1. oktobra. Skrahirala je radi lakomnih podjetnikov, ki jo šepilejo in glodajo z vseh strani. Edina svetla točka Nire je bojevni duh in revolta delavcev, ki so se vrgli proti izkoriščevalcem.

Promet v newyorških trgovinah, ki predstavljajo največji trg dežele, je bil koncem septembra nižji kakor pred enim letom. V dolarjih in centih je bil promet približno enako velik kakor lansko leto, dasi so se cene dvignile povprečno za 12 odstotkov.

Bizniški indeks New York Timesa pokazuje, da se je v desetih tednih, od sredi julija do zadnjega tedna v septembru, trgovinski promet znižal toliko kakor v prvih dveh letih krize, 1930-1931. Ta padec je najdražičnejši v zgodovini, skoraj tako drastično kakor je bilo dviganje spomladi in v pričetku poletja. V desetih tednih je padec biznisa dosegel 60% od izboljšanja.

Kaj je temu vzrok, pokazuje indeks federalnega bančnega sistema, ki z močnim žarometom osvetljuje gospodarsko nihanje dežele: razmerje med produkcijo, plačami in zaposlenostjo, ki so tri glavne ekonomske faze. Statistični indeks se nanaša na stanje v teh panogah v mesecu juliju za šest let in pokazuje to-le sliko:

Produkcija	Zasluge	Zaposlenost
1923 ... 104	103	106
1929 ... 124	105	103
1930 ... 93	82	87
1931 ... 82	64	75
1932 ... 58	40	58
1933 ... 98	60	70

Vzroki krize, ki jih pokazuje slika teh števil, so na dlan. V juliju letos je bila produkcija na primer le 6% nižja ko pred desetimi leti, plače so bile 53% nižje, zaposlenost pa 36%. Če pogledamo na razmerje med temi tremi panogami v obeh letih, je bodočnost še bolj temna. Pred desetimi leti je bilo razmerje tesno skupaj — 104, 103 in 106, letos pa 98, 50 in 70.

Vse to kriči po drastičnem zvišanju plač in skrajšanju delovnika ali pa po znižanju produkcije na delavca potom počasnejšega dela. Dokler se to ne doseže, ne bo nobena vlada in noben vrag odpravil ali pa dosti zmanjšal krize, ker delavci nimajo nakupne sile, da bi kupili, kar producirajo.

In ker je zakon za samohranitev še vedno najmočnejši faktor v življenju, te številke tudi povedo, da bo dežela videla še večje stavke in še večje upore izkoriščanih mas kakor sedaj odjekajo po industrijah. V nasprotnem slučaju pomeni, da se dežela bliža absolutnemu bankrotu in poginu, ker ene četrtine prebivalstva ne more dolgo vzdrževati v brezdelju nobena dežela, niti bogata Amerika.

Bližnja bodočnost dežele bi bila veliko svetlejša, če bi bilo na stavki namesto stotisoč en milijon delavcev borec se za dvakrat tako visoke plače kakor jih prejemale in za krajši delovnik. Iz žaljivega vidika bi bili tudi delavci na boljsem. Če vlada ne more upogniti hrbita Morganov, Rockefellerjev, Mellonov in Fordov, in zaenkrat jih ne more, ker so močnejši, tedaj ji ne preostaja druge poti kakor da delavcem pove, naj si zvišajo plače in skrajšajo delovnik.

Boj rudarjev za priznanje unije se nadaljuje

Ameriški odvotnik napačen pri procesu v Leipzigu

Zagovornik Torglerja, obtožena požiga, ga kritizira zaradi intervjuja v moskovskem listu

Leipzig, Nemčija, 8. okt. — Obravnava zaradi požiga zbornice palače je tu zaključena in nadaljevala se bo v Berlinu.

Leipzig, Nemčija, 7. okt. — Arthur Garfield Hays, odvotnik iz New Yorka in direktor Unije za ameriške civilne svobodščine, je bil večeraj ostro kritiziran zaradi nekega intervjuja, ki je bil objavljen v moskovski Pravdi. Hays se nahaja tu ves čas obravnave proti dozdavnim požigalcem zbornice palače in pomaga zagovorništvu. Intervju, ki je izšel v Pravdi, se je izvršil pred nekaj dnevi v Parizu in se glasi, da je Hays rekel: "Zagovorništvu v Leipzigu bi moralo razgaliti prave požigalce, ne samo razbremeniti obtožene."

Hays je izjavil, da on ni rekel tega in ruski poročevalci ga je napačno razumeli.

Dr. Alfons Sack, zagovornik Torglerja, nemškega komuniste, ki je obtožen požiga, je najbolj prijel Haysa, rekoč, da je Hays sodeloval pri znani preiskavi v Londonu in ta preiskava je bila "skandalozna kampanja proti nemški justici". Sack je rekel dalje, da je prečital zapisnik dotične preiskave in ni našel "niti ene vrstice, ki bi kaj koristila obtožencem."

Hays je hotel odgovoriti na kritiko, toda sodišče mu ni dovolilo.

Bolgarski komunist Dimitrov je bil večeraj izključen od obravnave, ko je dejal, da je fašistična policija potvorila zapisnik njegove policijske preiskave. V zapisniku so besede, ki jih on ni nikdar izrekel.

Atentator je fašist

Koncentracijsko taborišče pripravljeno

Dunaj, 7. okt. — Večeraj je policija dobila jasen dokaz, da je Rudolf Dertli, ki je obstrlil diktatorja Dollfussa, član razpuščene Hitlerjeve stranke v Avstriji. Policija je dobila Dertlovo aplikacijsko listino za vstop v nacijsko stranko. Aplikacija ima številko 782.000.

Prvi kandidat za koncentracijsko taborišče v Avstriji je hišnikov pomočnik, ki je bil v službi ameriškega konzula. Obsojen je bil na šest mesecev internacije, ko je na ulici zavpil: "Heil Hitler!"

Francija prepovedala napade na sovjete

Pariz, 7. okt. — Značilen rezultat nove francoske politike prijateljstva s sovjetsko Rusijo je bilo večerajanje svari E. Semenovu, uredniku ruskega dnevnika "Preporoda" v Parizu, glasila ruskih belogardnih emigrejev, ki stalno napada boljševiško vlado, naj preneha z napadi.

Habsburški "kronprince" čestita Dollfussu

Dunaj, 7. okt. — Diktator Dollfuss je prejel brzojavko "kronprince" Otona iz Belgije, sina bivšega avstrijskega cesarja Karla, ki mu čestita, da je ostal živ pri atentatu dne 3. t. m. Javnost je radovedna, kaj Dollfuss odgovori na to čestitko.

Nik potom stavk, ona pa bo gledala, da ne bodo lačni.

Tega seveda ne bo storila, čeprav tako taktiko diktira skrahiranje Nire.

Cez 65,000 rudarjev in na tisoče jeklarskih delavcev še vedno stavlja v Penn. Mnogo ranjenih v izgrelih. Roosevelt pozval jeklarske barone k sebi

Washington, D. C., 8. okt. — Predsednik Roosevelt je večeraj odredil, da morajo jeklarski magnati, ki obratujejo premogovnike, sprejeti pravilnik industrije mehkega premoga in dovoliti rudarjem, da se z njimi pogajajo kolektivno po svojih predstavnikih, katere si sami izberejo. Z drugimi besedami: vsi ti jeklarski podjetniki morajo priznati rudarsko unijo.

Washington, D. C., 7. okt. — Predsednik Roosevelt je pozval jeklarske magnate, ki obratujejo premogovnike, k sebi v Belo hišo. Konferenca se vrši danes. Njegov namen tega sestanka je, da pridobi magnate za kompromis z rudarsko unijo, katere nočejo priznati in so s tem izzvali celo vrsto stavk v Pennsylvaniji ter v sosednjih državah.

Roosevelt je tudi povečal narodni delavski odbor za poravnavanje sprovod med delodajalci in delavci. Prej je ta odbor imel sedem članov in zdaj jih je enajst.

Na konvenciji Ameriške delavske federacije je bila večeraj predložena resolucija, ki odobrava stavko rudarjev in jeklarskih delavcev v Pennsylvaniji, obenem pa oboja vse one unijske odbornike, ki motijo to stavo; resolucija je bila zavrnjena.

Pittsburgh, Pa., 7. okt. — Okrog 65,000 rudarjev in na tisoče jeklarskih delavcev v tem okrožju in krajih sosednje West Virginije je danes še v stavki za priznanje unije. Zadnje dni so bili krvavi spopadi med stavkarji in deputirani v več krajih. V Ambridgeju je bil eden delavec ustrelen in 15 oseb je bilo ranjenih.

Državna policija je ustavila nemire, toda položaj je še vedno napet in razburjenost med delavci je velika. Poziv okrožnih in glavnih odbornikov rudarske unije UMWA na stavkajoče rudarje, naj se vrnejo na delo, je ostal brez uspeha v okraju Fayette, kjer so se rudarji zakleli, da se ne vrnejo na delo, dokler Frickova družba ne podpisne pogodbe z rudarsko unijo.

Delavci v papirnicah se organizirajo

Washington. — Tajnik Intl. Brotherhood of Pulp Sulphite & Papermill Workers John P. Burke poroča, da se delavci v papirnicah in v tovarnah za papirno kašo organizirajo po vsej deželi. Unija je izdala že več novih čarterjev.

Unija vodi boj za zvišanje minimalne plače na jugu, kjer je v predloženem pravilniku določena na 35 centov na uro. Nizka kot je ta plača, je vsekakor precej višja od sedanje, pravi Burke.

Mestna elektrarna naredila pet milijonov

Los Angeles. — V zadnjem poslovnem letu, ki se je končalo 30. junija, je mestna elektrarna napravila pet milijonov čistega dobička. Od tega je izplačala za dozorele bonde in obresti \$2,273,560, ostalo pa je šlo v blagajno. Elektrarna je mestu dala večjo posojilo (najbližj dario) za vzdrževanje brezposelnih.

Nemški fašisti bodo usmrtili neozdravljive bolnike

Berlin, 7. okt. — V Prusiji se pripravlja dekret za usmrčenje vsakega neozdravljivega bolnika, ki si sam izvoli smrt in čigar neozdravljivost potrdira dva kvalificirana zdravnika. Usmrtili ga bo smel le zdravnik z močno drogerijo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
CLASILA IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Narodna: za Združene države (izven Chi-
caga) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cincin-
ti \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za in-
ternacijo \$9.00.
Subscriptions rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisi se ne
vratajo.
Advertising rates on agreement. — Manu-
scripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:
PROSVETA
1457-59 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

Domač drobiž

Obiskovalci razstave

Chicago. — Svetovno razsta-
vo in urad SNPJ so obiskali:
Alice Virant, Detroit, Mich.;
Lawrence Jenkole, Pittsburg,
Kans.; Stanley Krop, Red Lodge,
Mont.

Nesreča

Calumet, Mich. — Anton Vra-
nešič, star 22 let, si je na lovu
obstrelil roko, katero so mu po-
tem morali odrezati v bolnišnici.

Novi grobovi

V South Chicagu je umrla
Jennie Bakše. Podlegla je ope-
raciji v bolnišnici.

V Jolietu je umrl Martin Cer-
nugelj, star 29 let in rojen tu.
Zapušča starše in mnogo sorod-
nikov. — Istotam je umrla Ma-
ry Zabkar, stara 24 let. Zapu-
šča moža, mater in več drugih
sorodnikov.

V Vandlingu, Pa., je umrl Jos.
Glaivič, star 53 let in doma iz Dra-
ga na Dolenskem. Zapušča že-
no in šest otrok. Bil je član
SNPJ.

V Veroni, Pa., je umrl Cvet-
ko Šabec.

V Clevelandu je preminula
Ivana Erjavec, stara 51 let in
doma iz Spodnje Idrije. V A-
meriki je bila 28 let in zapu-
šča moža in sestro. Bila je članica
SNPJ.

Poroka

Ely, Minn. — Joe L. Cham-
pa, stalni naročnik Prosvete, se
je poročil z Annie Stukelj. Obi-
lo sreče!

Zborovanje protivojnega kongresa

Nad dva tisoč delegatov zasto-
palo delavske in pacifistične
organizacije

New York. — (FP) — Na
zborovanju Antivojnega kon-
gresa, ki se je pravkar zaključil
v New Yorku, je bil storjen
poskus za organiziranje enotne
fronte vseh grup, ki nasprotu-
jejo militarizmu in pripravam
za novo klanje, pri katerih sode-
lujejo vse kapitalistične države.
Nad dva tisoč delegatov, zastopajo-
čih delavske in pacifistične
organizacije, se je udeležilo zbo-
rovanja.

Zborovanja se je udeležil tudi
Henri Barbusse, sloviti franco-
ski pisatelj in pacifist. Tom
Mann, veteran v radikalnem de-
lavskem gibanju Velike Brita-
nije, kateremu je zvezni delav-
ski departament prepovedal vstop
v Združene države, kasneje pa
je prepoved prekinil, je prišel
prepozno in se ni mogel udeležiti
zborovanja. On bo sedaj imel
več predavanj v večjih ameri-
ških mestih, na katerih bo opo-
zarjal ameriško ljudstvo na voj-
no nevarnost, ki je vidna v vseh
kapitalističnih državah.

Kontinentalni kongres organizacij konzumentov

Chicago. — Narodni eksekuti-
vni Kontinentalnega kongresa
delavcev in farmerjev, ki bo zbo-
rovala v Chicagu 31. oktobra in
1. novembra, bo predložen načrt
za organiziranje konzumskih od-
borov v vseh mestih. Naloga teh
odborov bo, da sodelujejo z Ni-
rinim konzumskim odborom v in-
teresu odjemalcev.

Formiranje teh odborov ka-
kor tudi vodstvo bo poverjeno
zadružnim organizacijam, ki so
priključene kongresu. Ti odbori
bodo v kongresu delovali kot po-
sebna sekcija skupno z zadru-
gimi vred.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Poročilo in zahvala

Blaine, O. — Dasi še nisem o-
krevljal od operacije, sem se vse-
eno odločil, da se javno zahva-
lim vsem, ki so me obiskali v
bolnišnici Martins Ferry, O. Ope-
raciji sem se morala podvre-
či nenadno dne 25. avg. V bolni-
šnici niso vprašali za predplačilo,
ker je zdravnik vedel, da sem
zavarovana pri SNPJ. To ome-
njam zato, da bodo rojaki vede-
li, kaj pomeni naša jednota. Res
je težko plačevati asessment v
teh časih, ampak nihče ne ve,
kaj ga čaka. Moja bolezen, akut-
no vnetje slepiča, je bila opas-
na, v zadnjem stadiju.

Neka ameriška pacientka s
farme mi je jokaje pripovedo-
vala, da je zbolela na želodčnih
kaminih. Zdravnik ji je svetoval,
da mora brž v bolnišnico. Rekla
mu je, da nima niti centa. To je
zdravnik ujezilo in ji je v ob-
raz zabrusil, čemu ga kliče, če
ne more plačati. In za to ji je
zaračunal \$24! Druge poti ni
bilo, kot da so šli v Martins Fer-
ry k zdravniku Wilsonu, ki je
odredil vse potrebno, da je bila
žena operirana, četudi ni imela
nobenega denarja. To je spet do-
kaz, kaj pomenijo društva naše
jednote. Če ni človek zavarovan,
ga ne marajo nikjer in mora tr-
peti ter prositi.

Omenjeni ženi sem povedala,
da sem pri jednoti, ki mi bo po-
magala plačati operacijske stro-
ške ter da povrh tega preje-
mam tudi dnevno bolniško pod-
poro. Jokala je in ni mogla ver-
jeti, da se tujezemci tako zani-
majo za podpirne organizacije
in za društva, potem katerih so
zavarovani za slučaj bolezni, ne-
zgode in smrti.

Govorila sem še z drugo Ame-
ricanko v bolnišnici. Dejala je,
da je bil njen zdravnik toliko
dober, ker ni imela denarja
(mož ne dela že dve leti), da ji
je preskrbel vse potrebno, da bo
okraj za njo plačal bolniške
stroške. Tretja, po rodu Madžar-
ka, je pravila, da jo je zdravil
kompanijski zdravnik. Njen
mož dela v rovu in pri vsaki plači
mu bodo vzeli za zdravnika, do-
kler ne bo plačano, v bolnišnici
pa je morala plačati za teden na-
prej. Seveda sem se spet spom-
nila mojega slučaja, da sem pač
srečna, ker sem v jednotnem
društvu. Vsi tedi tega apeliram
na vse rojakinje in rojake, ki še
niso pri nobenem društvu, ali ki
ste ga bili prisiljeni radi brez-
delja pustiti, da pristopite k
društvu SNPJ, katera bodo za
vas skrbela v slučaju bolezni kot
skrbna mati.

Iskreno se zahvaljujem SNPJ
za hitro izplačano operacijsko
odškodnino. V bolnišnici sem bi-
la 20 dni. Sedaj sem doma in
zdravje se mi počasi vrača. To-
pla zahvala vsem članom in članicam
društva št. 333 SNPJ za obiske
in cvetlice. Tako tudi članom
JSKJ, št. 155, in članom
društva št. 13 SNPJ v Bridge-
portu, O., za številne obiske in
darila. Posebno se zahvaljujem
družinam Dolenc in Pavlovič,
najlepša hvala pa moji hčerki
za ves trud, ki ga je imela z me-
noj, tako tudi ostalim, ki so mi
izkazali svojo naklonjenost za
časa moje bolezni.

Upam, da v kratkem času o-
krevam in da se bomo spet sku-
paj zabavali. Saj pravijo, da za
dežjem se lepše sonce sije.

Paula Glogovšek.

Z obiska v Penni

Cleveland, O. — Zdi se mi, da bi
potovanje naše skupine v Can-
onsburg, Pa., bilo nepopolno,
ako se ga ne bi omenilo v jav-
nosti. Na 16. sept. zgodaj zjut-
raj sem se odpravil z družina-
ma bratov Toneta in Franka.
Vreme je bilo lepo in vožnja po
cesti dobra, male neprilike smo
pa imeli z zmečkanimi fenderji
in razbitimi vrati. Tako smo
srečno pripeljali v Strabane k
rojaku Johnu Koklicu, h kate-
remu smo bili namenjeni. On
nas je pričakoval in nas gostol-
jubno sprejel. Tam smo se o-
kreščali pri izvrstnem sajtrku.
Kmalu nato so pričeli prihajati
rojaki, da nas pozdravijo. Vsak
je želel, da bi ostali vsaj en dan
pri njem, mi pa smo bili name-
njeni, da prihodnjega dne že od-
rinemo.

Ker je bil čas našega obiska
kratek, smo obiskali nekatere
priatelje in si ogledali tamkaj-

šnje zanimivosti. Videti je, da
vlada med njimi sloga. Tam i-
majo eno društvo SNPJ in dve
KSKJ. Društvo SNPJ, št. 138,
"Postojnska jama," lastuje kra-
sno dvorano, ki je opremljena z
vsemi udobnostmi in poseka v
tem oziru marsikatero večjo na-
selbino. Tudi društvo KSKJ ima
lepe prostore. Tam smo se imeli
dobro. Rojak J. Bevec je preskr-
bel par sodčkov piva. On je kan-
didiral za davčnega kolektorja
in bil dne 19. sept. pri primar-
nih volitvah tudi izvoljen, ravno
tako, tudi kandidat za koncilma-
na John Koklich in še trije dru-
gi Slovenci, ki so kandidirali za
razne druge urade.

Obiskali smo tudi takozvani
"Shooptown," mesto z dvema
hišama, tremi bajtami in eno
pečo za kruh. Največ je vreden
Drenkov park in pa njegova
klet, v kateri ima zalogo piva—
v neki stari zapuščenem premo-
garski jami. Drenik je namreč
razpečevalec piva za mesti Stra-
bane in Canonsburg. Z veseljem
nam je razkazal svoje prostore,
ki so izvrstno pripravljeni za pivo,
ker ga obdrži dovolj hladnega.
On je tudi poslovodja zadružne
prodajalne, katera prav lepo na-
preduje.

Tako smo videli naše rojake,
ki so doma večinoma iz okolice
Novega mesta. Izkazali so se go-
stoljubne in napredne, tako da
smo se nekam težko od njih po-
slovlili. Iskreno se zahvaljujem
Koklichevima družinama in dru-
žinama Florjančič in Cvetan ter
Dreniku in Kralju za lepo poga-
čo, ki smo jo vzeli s seboj v Cle-
veland. Iskrena hvala tudi vsem
ostalim rojakom, s katerimi smo
prišli v dotiko. Ob priliki vam
vrnem. Na skorajšnje svidenje!
Louis Somrak in brata.

Detroitski paberk

Detroit, Mich. — V Detroitu,
Pontiacu in Flintu so na štrajku
"tool and diemakers" (izdeloval-
ci orodja.) Stavkarji so se or-
ganizirali v samostojno unijo
"Mechanical Educational Socie-
ty," ki je po vseh znakih karak-
teristična ameriška unija brez
vsakega političnega ozadja. Fan-
tje se dobro drže in njih vrste
se dnevno množijo. Ako vztra-
jajo, bodo paralizirali vso za-
vedno industrijo.

Njih zahteve so: 25 odstotkov
meznega zvišanja, stalno delo
in priznanje unije. Skrajno kla-
verno vlogo v tej stavki pa igra
A. F. of L., ki trdi, da štrajk ni
upravičen, ker je v nasprotju z
zadevno klavzulo avtnega pravi-
lnika. Stavkarji pa dajo figo
za Niro in njen pravilnik in
vztrajajo pri pregovoru, da je
treba žito žeti ko je zrelo.

Druga stavka je v teku pri
notorizni Murray Corp. of Ame-
rica. To stavko vodi IWW unija,
pri kateri se udeležujejo tudi
lokalni socialisti pod vodstvom
Johna Panznerja.

Upton Sinclair, znameniti de-
lavski pisatelj, je torej uskočil

v demokratični tabor. Kakšni mo-
tivi so ga vodili k temu, je težko
reči. Stavim pa deset proti eni,
da ne bo vlad radikalne plat-
forme niti nominiran za gover-
nerja v Californiji, kaj šele iz-
voljen.

Sinclairju je očitno pri arcu
tudi osvoboditev Tom Mooney-
ja, kar je meni tudi, toda vpra-
šanje nastane, je li to dovolj
tehten vzrok, da vpliven socia-
list svetovnega slovesa zataji
svoj princip ter se vrže v nara-
čje korumpirane politične stran-
ke, katere zgodovina je pisana
z delavsko krvjo. Izključeno pa
seveda tudi ni, da si je Sinclair
vzel "kratko pot" za dosego so-
cializma, ali če že hočete, takti-
ko vrtanja odznotraj. Sličnih
sredstev so se že pred njim po-
složevali drugi socialisti, pa so
vsi vlad osamljenosti omagali
sredi pota.

Bodi temu že tako ali druga-
če, Sinclair zasluži za svoja šte-
vilna literarna dela, v katerih
je razgaljal gnolobo kapitalistič-
nega sistema, priznanje vseh po-
štenih delavcev.

Clevelandski volilni spekta-
kel postaja z vsakim dnem bolj
zanimiv. Gotovi slovenski "cheap
leaderji" nas skušajo potom časopisja
in radija prepričati o vr-
linah demokratično-republikan-
skih kandidatov. Za zadevna
sredstva niso v zadregi — blato,
rodoljubne strune, zavijanja in
patriotizem so njih svojstva —
za začetim pa še "delavski" re-
kord — in domovina je rešena.

Mnogo je tudi mlajših kandi-
datov, ki silijo h koritu. Večina
izmed njih je svojo osnovno iz-
obrazbo črpala pri Sv. Vidu, na-
kar so šli v višje šole, postali
"lojčerk" ali nižji uradniki in
danes se smatrajo dovolj "kvali-
ficiranim" zastopati naš "mili"
narod. (Pa še kako!) Vsi skupaj
pa imajo v svojih platformah le
običajne izboljšave mesta. Ti
kandidatje vam ne obljubijo niti
drobtin iz bogatinove mize. O
konstruktivnem programu za iz-
boljšanje mizernega položaja de-
lovnega ljudstva ni ne duha ne
sluha, ker ga tudi vlad pritiska
njih bosov imeti ne smejo.

Clevelandski volilci naj si za-
pomnijo, da s krpanjem današ-
njega sistema bomo le še podaljšali
mizerijo. Zato pa oddajte
na volilni dan svoje glasove so-
cialističnim kandidatom, ki ima-
jo konstruktivno platformo in se
pošteno trudijo izboljšati vaš
položaj.

Dramski repertoar zimske se-
zije v Detroitu obeta biti bogat
in zanimiv. Prvo vrstna senzaci-
ja bo pač operetna premijera v
treh dejanjih "Ciganska neve-
sta," katero uprizori soc. pevske
zbor "Svoboda." To romantično
produkcijo je prestavil iz nem-
ščine naš aglini pevovodja s.
John Berlig.

Mladinski odsek kluba 114 i-
ma v načrtu znamenito Maksim
Gorkijevo dramo "Na dnu" v
angleščini.

Dalje se pripravlja Slovenski
delavski dom na svojo običajno
obletnico 1. jan. 1934 s popular-
no spevoigro "Radikalna kura" s

sodelovanjem pevskega zbora
"Slavec."

SDD priredi tudi običajno
"Vinsko trgatve" dne 15. okt. v
svojih prostorih.

Duševnega razvedrila torej ne
bomo pogrešali — kakšni bodo
finančni uspehi, je pa seveda od-
visno od naše klavne Nire.

Razprava v Proletarcu in de-
loma v Prosveti o detroitski re-
soluciji bo nedvomno skristali-
zirala pojme posameznih sodru-
gov. Za dosego tega je treba jas-
ne slike, ki se pa ustvari le s po-
globitvijo in študiranjem posa-
meznih točk. Prvi odmevi te
razprave se zrcalijo v ravno na-
sproti luči; argumenti v reso-
luciji so namenoma prezrti, do-
čim se pridno ponavljajo fraze
o uničenju socialistične misli
med nami itd. Znatno del sati-
ričnih komentarjev je posvečen
tudi tehnični napaki, ki se je
zgodila pri tiskanju v točki gle-
de Proletarca, to pa kljub za-
vednim pojasnilom v listnici u-
redništva. Ta razprava bo uspe-
šna le tedaj, ako se vanjo poglo-
bimo z nepristranskega stališča
in skušamo sestaviti formulo za
naše bodoče delo. — Frank Cesen.

Iz mojih zapiskov

Milwaukee, Wis. — Kadar za-
posli ena izmed večjih tovarn
par ducatov delavcev, poročajo
to kapitalistični časopisi z veli-
kimi črkami. Kadar se zmanjša
število od javne dobrodelnosti ži-
večih družin za par sto, poroča-
jo to in napravijo vselej iz šte-
vilna prizadetih oseb, toliko dru-
žin. Odkar so začele obratovati
pivovarne, se je zaposlenost ne-
koliko dvignila, toda sedaj pa že
več tednov stalno nazaduje. Te-
daj se zvišala števila na okraj-
ne stroške živčnih družin za po-
vprečno petdeset, toda to šte-
vilo stalno narašča. Kaj in komu
pomaga tako prikrivanje dej-
stev in resničnosti položaja, je
pač težko razumeti.

V zadnjih par tednih so odslo-
vile vse nočne delavce sledeče
družbe: Ladish Drope Forge
Co., Pressed Steel Tank Co., Jos.
Meyer Machine Co. in, kakor je
bilo že poročano, A. O. Smith
Corp. Skupno je bilo odslovlje-
nih okrog 3,000 mož. Število
delavcev znižujejo tudi manjše
družbe stalno že par tednov. Tak
je položaj, pa naj se lažejo ka-
pitalistični časopisi še tako de-
belo.

Kako odobravajo sedaj kapi-
talistični krogi in tudi "nestra-
narski" mestni odborniki ukre-
pe in načrte, stavišene po socia-
listih že pred leti, deloma pa
pred meseci, je prav zabavno za
vse tiste, ki to komedijo opazu-
jejo in razumevajo. Sedaj, ko je
v večini slučajev že prepozno, so
začeli spoznavati, da so "boljše-
viške" ideje vsekakor edino pravi-
line.

Pred petimi leti je socialistič-
na stranka prvič predlagala in
zahtevala, da se začne z javnimi
deli za odvrnitev poloma. Pred
dvema letoma je vodstvo stran-
ke zahtevalo in svetovalo, da se
dovoli 5 milijonov za javna de-
la, toda zaman; takrat bi se da-
lo s tem odvrniti najhujše udar-
ce tega poloma. Sedaj gospoda
to priznava in tudi ve, da je pre-
pozno, ker tudi deset milijonov bi
ne zadostovalo, ker je polom po-
segel že prgloboko.

Kapitalisti se proti Niri po-
slojujejo večinoma pasivne resi-
stence. Navidezno odobravajo in
podpišejo, potem pa se poslužu-
jejo tisoč zvižaj, da se tem do-
ločbam izognejo. O Niri bodo slo-
venski delavci in delavke imeli
priliko ališati dne 12. oktobra
v spodnjih prostorih S. S. Turn
dvorane, to je v četrtek večer.
Začetek ob 7:30. Angleški in slo-
venski govorniki bodo govorili
o pomenu in namenu Nire za
ameriško delavstvo. Ta shod skli-
cuje slov. soc. klub št. 37 JSZ
namesto redne seje. Vstopnina
prosta.

Sedanji gospodarski polom je
mnogo, ki so mislili, da so zelo
podkovani v gospodarskih rečeh,
zelo poparil in docela zmedel.
Mnogi izmed teh niso nikdar
verjeli, ko se jim je pripovedo-
valo, da vodi to nesmiselno ka-
pitalistično gospodarstvo z ne-
vzdržljivo silo proti strašnemu
polomu.

V časih, ko se je Amerika va-
ljala v denarju, ko je marsika-
teremu prinašala trgovina po
700 do 1000 ali še več obresti, so
mnogi sanjali o bogastvu in raz-

košju. Gradili so gradove v
lahih. Marsikateri se je pre-
iz delavske četrti v mestu
"boljše" ljudi. Marsikateri
duhu otreasal raz sebe prah
letarske okolice in se ozira-
latah drugih parazitov, za-
samo srčno željo, da bi se
on senčil vsaj v njih bližini.
Oni, ki so se tudi v teh
časih morali zadovoljiti
trgovino ali obrtjo, ki jim
prinašala običajnih 20 do 30
stotkov dobička, so bili pre-
ni in smatran kot slabi "bi-
meni."

V upanju na velika bogat-
va moč in slavo so tisoči
vali delnice, gradili pala-
cantali z vsemi mogočimi
lacijami in razmetavali tiso-
Rodoljubi so pridigovali o
bi narodnih ustanov, bank
mov, stavbinskih družb in
industriji. Narod je poslušal
plačeval. Kdor je takrat
ril resnico in svaril, je bil
jalec, lažnik in zahrbtnječ.
Stvo je bilo pijano in je d-
slepo naprej in ni poslušal
nih, ki so ga svarili, da d-
pogin.

Ko se je pojavil polom, k-
umetne stavbe pričele raz-
ti, ko je pokalo stebrovje-
ka svetovnega kapitalizma
bili ti ljudje zmedeni in n-
so pokazali, da so prave
troci.

In tudi še danes mnogi
verjamejo in gojijo upanje
boljšo bodočnost. Ne morejo
popasti, da za obstoječi d-
ni red ni rešitve. Ne morejo
zumeti, da se sedaj ponov-
dogodki iz leta 1848, ko
stari fevdalni sistem zru-
prah, ker je tako zahteval
čna, nepremagljiva postava
voja, ker je napolnila nova
doba modernega kapitalizma.

Mnogi ne morejo zapopas-
je vsak odpor zaman, da je
ko upanje brezpomembno, k-
živimo sedaj na pragu pov-
be. Namesto, da bi neza-
stopili v vrste tistih, ki s-
rijo za boljšo bodočnost
štva, ki pripravljajo tla
pravični človeški družbi,
sto da bi pomagali graditi
pridružili drugim borcem
vice in svobode, tavajo še
za svojimi stariimi, izgubl-
ideali, upajoč, da bo kapita-
no solnce spet zasijalo in
bodo vrnil "stari dobri č-
svojimi 1000 procenti profi-
Fr. Nov

Smrtne nesreče v premogu

Hall, W. Va. — Dne 26.
tembra se je v premogu
No. 5 pripetila nesreča.
Mihaela Preleca je namreč
plast kamenja, ki ga je
pala pod seboj in strašno
mesarila. Bil je na mestu

Pokojni je bil doma iz
nje Košane pri St. Petru
Krasu. Kolikor je meni
ne zapuša tu nobenih so-
kov, v starem kraju pa
soprogo, dve hčeri in ene
na. Bil je član tukajšnjega
štva št. 515 SNPJ, čigar
so ga tudi spremili na
poti. Pogreba se je udele-
li veliko prijateljev in
pokojnika. Njegov pogreb
vršil dne 29. septembra
kopali smo ga na pokopali-
Buckhannomu.

Na rojake apeliram, da
nejo člani SNPJ, čeprav so
slabi in je težko plačevati
mente. Tudi pokojni Pre-
težko zmagoval asessmente,
dar je bil vedno točen, z-
mu bo njegova družina
hvaležna.

V imenu društva se is-
zahvaljujem vsem, ki so se
ležili pogreba in nudili
ko je pokojnik ležal na
škem odru. Za pokojnika
luje naše društvo in mati
ta. — John Grill, tajnik.

Domača zabava

Milwaukee, Wis. — V
večer, dne 11. novembra,
vrnila v novih prostorih
ga M. Sostarica domača
va soc. kluba št. 37 JSZ.
se vsi sodrugi, sodrujinje
mišljeniki k udeležbi. Klub
trebuje sredstev za nado-
nje svojega koristnega in
potrebne delovanja in po-
nost vsakega zavednega de-
in delavke je, da pomaga
delovanju po svojih močeh
četek ob 8. zvečer. — Odbo-

Naročite Mladinski list,
boljši mesečnik za slo-
mladino!

Ameriški letalec Lindbergh navdušeno sprejet v Moskvi.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

PARSKI DVOJNI UMOR PRI BREŽICAH

Črna ropar je ubil starega posestnika Ivanjska in njegovo

Ljubljana, 15. sept. 133.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev. Črna ropar je bil izvršen v pri Brežicah dvojni ro- umor: v samotno hišo posestnika Ivanjska je ubil njega in njegovo ženo ter pokradel več denarja. Zjaj je hiša brez prebivalcev.

vsako občinsko listino, po živin- ski potni list itd. Da ljudstvo s tem ne bo zadovoljno, je vendar jasno. Metliški okraj je imel do- slej 10 občin, poslej jih bo imel le 4 in sicer: Gradac, Metlika- mesto, Metlika-okolica in Rada- toviči. Črnomeljski okraj je imel doslej 22 občin, poslej jih bo imel le 7 in sicer: Adlešiči, Črnomelj-mesto, Črnomelj-okoli- ca, Dragatuš, Semič, Stari trg in Vinica.

Železnice vabijo potnike. — Že- lezniški promet v dobi krize pre- cej zaostaja, na krajših progah pa konkurirajo z njim avtobusi, ki so hitrejši in le za malenkost dražji. Da promet po železnih peša, kaže tudi to, da mislijo državne železnice z novembrom znižati potno tarifo, a menda sa- mo za II. in I. razred, nikakor pa ne za III. razred, s katerim se vozijo preprosti ljudje in u- radniki. Za bogatine, ki si lahko privoščijo I. in II. razred, bodo znižali tarifo, tudi za brzovlake bo tarifa nekaj znižana. Spomla- di pa mislijo nekatere proge tu- di popraviti, da bo mogoča še hi- trejša vožnja. Da se jim bo to obneslo, jim kaže kamniška že- leznica, ki je mnogo bolj obisko- vana, odkar vozijo vlaki enkrat hitreje.

Umrli so: V Ljubljani poštni kontrolor Miroslav Subic, Ivan- ka Mrovlje in Pavla Zlebnik, u- radnik Jakob Lotrič, v Ljubljani veleposestnik in lesni trgovec Jože Kunčič z Blejske Dobrave, v Celju pa krojač Josip Zabuko- sek.

Vlom v novomeško okrajno glavarstvo. — Pred nekaj dnevi so neznani vlomilci vdrli v po- slopje okrajnega glavarstva v Novem mestu, navrtali s svinjs- koga nogo blagajno, v kateri pa niso našli nobenega denarja, pač pa so iz mize tajnika Rozmana odnesli 1700 Din. Domnevajo, da sta vlom izvršila dva vlomilca. Preiskujejo sicer, a prijeli še ni- so nikogar.

Šest let za umor brata. — 30- letni kolar Jože Cizerl iz Smo- lincev v Slovenskih goricah je 9. julija letos umoril svojega rodnega brata Janeza. Jože je imel ljubezensko razmerje z de- kletom Marijo Pučkovo, za ka- tero pa se je začel zanimati nje- gov brat Janez, menda ne brez uspeha. Tako je Jože smrtno za- sovražil svojega brata in skle- nil, da se maščuje. Usodnega dne sta se zaradi tega sprla in v prepiru je Jože sunil bratu nož v trebuh, tako da je ta takoj u- mrl. Jože je stal te dni pred ma- riborskimi sodniki, priznal de- janje, zagovarjal pa se je s silo- branom. Sodišče tega ni upošte- valo ter obsodilo obtoženca na šest let robije ter trajno izgrubo državljskih pravic.

Pogreb ponesrečenec letalske nesreče. — Dne 14. septembra so pokopali v Ljubljani štiri žr- tve velike letalske nesreče: Ko- alerja, Pillerjeve, Lušina in

Streklja. Trgovca Žuraja so pre- peljali v Slovensko Bistrico, kjer so ga isti dan pokopali. Pi- lota Nikitina in mehanika Trku- ljo pa so odpeljali v Zemun, kjer se je vršil dan kasneje pogreb. Truplo trgovca Koeniga pa so prepeljali v njegovo rodno me- sto Nuernberg. Ljubljanski po- grebov se je udeležilo mnogo ljudi, med njimi razni predstavi- niki in zastopniki, letalo ljub- ljanskega aero kluba pa je kro- žilo nad pogrebi ter vrglo na vsak sveži grob po en venec. — Aero-put in ljubljanski Aero-klub bosta v zid studenske umo- bolnice vzdala spominsko plo- ščo ter vse tri propelerje razbi- tega letala. Posledica te nesre- če je bila, da nekaj dni na leta- lišču ni bilo takega prometa, kakor po navadi, čeprav se je takoj po nesreči prijavilo nekaj pogumnih, da pokažejo svoje zaupanje v letalstvo. Kot prvi so se priglasili (menda sami) časnikarji, ki so se čez dva dni res peljali z letalom, toda ne na Sušak, kakor so nameravali, marveč v Zagreb. Hoteli so od- tam poleteti na Sušak, pa so tu- di to misel opustili, ker so poro- čila s Sušaka javljala, da je še zmerom gosta megla nad ob- morskopokrajino. Tako so se spremenili v široke reke. Hu- dournik Iška je prinesel izpod Krima toliko vode, da je popla- vil vso ravan Tomilja, Iške vasi, Vrbljen in Matenje vasi.

Smrtna nesreča. — Z Rudnika pri Ljubljani je šla v gozd go- be nabirat 35 letna Ivana Gla- vanova. Med nabiranjem ji je spodrsnilo ter se je zakotalila po bregu tako nesrečno, da je dobila hude notranje poškodbe ter si nalomila hrbtenico. Neza- vestno so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer pa je čez dva dni umrla.

Ustreljen pobegli jetnik. — V mariborski kaznilnici je presta- jal daljšo kazen 23 letni Pavel Poton iz Cerkelj pri Kranju, o katerem so govorili po komend- ski okoliščini, da je največji tat v Sloveniji. Pred nekaj dnevi pa je Poton ušel iz kaznilnice. Ne- kaj dni zatem je bilo že vlom- ljeno v neko hišo pri Komendi. Orožniki so uvedli preiskavo ter zasledili Pavla Potona. Ta je za- čel streljati na nje. Ko so ga o- rožniki le zgrabili, je dejal, da je streljal v samomorilnem na- menu, da pa se ni zadel. Bil je ves krotak, a to zato, da je la- hko izbral ugoden hip ter skočil preko ceste, da bi zbežal v gozd. Orožniki so trikrat zaklicali za njim, potem pa ustrelili. Dve krogli sta ga zadeli in je Poton obležal na mestu mrtev.

Na lestvah iz Celja v Belgrad. — Dva brezposelna slikarska pomočnika Franc Vergles in Franc Puhlin sta se 3. septem- bra odpravila iz Celja na dolgo pot v Belgrad: prehoditi jo mi- slita namreč na slikarskih lest- vah. Za pot do Zagreba sta po- trebovala tanko 13 dni, torej bosta vso pot do prestolnice pre- hodila v dveh, treh mesecih. To delata z namenom, da bi zbudila zane zanimanje ter prišla tako do kake dobre zaposlitve.

Nadaljnje podrobnosti o povodnji v starem kraju

Ogromno jezero, eden meter globoko, po vsem Ljubljan- skem Barju. Cerknico je zadela velika katastrofa. Ribniško dolino je voda poplavlila v pol ure. Strašna škoda v Sodražici. Velike poplave na Dolenjskem, ko je Krka prestopila bregove

Ljubljansko Barje je bilo že 22. sept. pod vodo. Barje je bi- lo pravcato jezero, ki se je raz- prostiralo od Vrhničke do Bo- rovnice, od Podpeči do Pijave Gorice in Iga, od Črne vasi pa do Ljubljane s presledki še da- lje proti Zalogu. Okoli 7000 hektarjev ravnine in polja ter vasi je bilo poplavljenno.

Pri Vrhnički so bruhale na dan velike množine vode, prihaj- joče po podzemskih tokovih iz Notranjske, kjer se je 21. sept. utrgal oblak nad Cerknico in Begunjami. Ljubljanska je hi- tro prestopila bregove in popla- vila vse nižine; po nekaterih krajih Barja je stala voda me- ter visoko.

Ne samo Ljubljana, tudi njeni skromni pritoki so se spremenili v široke reke. Hu- dournik Iška je prinesel izpod Krima toliko vode, da je popla- vil vso ravan Tomilja, Iške vasi, Vrbljen in Matenje vasi.

Tudi Sava je visoko narasla in drvela s seboj žive in mrtve živali, drevesa in druge stvari. Pri Litiji je stala tri metre nad normalo in proti Zidanemu mo- stu je naredila celo jezero.

Velika katastrofa je zadela Cerknico. Tam se je utrgal oblak 21. sept. okrog petih zve- čer in nekaj minut pozneje je bila vsa Cerknica pod vodo na levi in desni strani potoka Cer- kničke. Voda je vdrla v hleve in hiše in ljudje so morali be- žati na peči in vzvišene prosto- re. Pri Logarjevi žagi je voda odnesla triletnega otroka Risa Matevža, ki so ga v skrajnem trenutku rešili. Prizadetih je 30 posestnikov, katerim je vo- da pokvarila pohištvo in dvig- nila pode.

V sosednji Dolenji vasi je bi- lo 15 hiš pod vodo; voda je od- nesla poljske prideleke, posodje, orodje, svinje, kokoši in zajce. Tri mostove je odneslo. Največ škoda je imel posestnik Jože Mramor, kateremu je voda za- lila hišo, uničila opremo in oble- ko ter odnesla ves letošnji pri- delek krompirja in fižola.

Ribnica in Sodražica sta bili poplavljeni. Vsa sodraška do- lina je bila pod vodo in voda je odplavila mostove in kupe lesa.

Ribnica je bila v pol ure spre- menjena v jezero. Voda je drla po trgu do kolena visoko in vdrla v hiše ter zasula kleti. Po sobah so plavale mize, stoli in postelje. Francetu Fajfarju je voda razdrila mlin in žago ter mu odnesla lesen most. Na va- gone desk je odplavalo po vodi. V Goriči vasi je voda vdrla v

ga, ker so imeli pred seboj do- bro govornico. Pa "kavalirje" so se hoteli pokazati.

Niso pa mogli ubežati njenim logičnim izvajanjem. V indu- strijah je danes zaposlenih 11 milijonov delavk, mnogo teh o- moženih. Najmanj pet milijonov je po njeni sodbi pristopnih za organizacijo. Glede zadnjega je navedla slučaje iz tekoče kam- panje za organiziranje oblačilne industrije in rekla, da so bile de- lavke bolj navdušene za unijo ko pa moški.

O omoženih delavkah je rekla, da je velika večina prisiljena de- lati v tovarnah ali uradih iz eko- nomskega razloga: da pomaga- jo preživljati družino.

S svojim govorom je najbrž toliko dosegla, da bo v novo ek- sekutivo, če bo sprejeta Lewiso- va resolucija za njeno povečanje na 25 članov, izvoljena tudi ena ženska. Ta čast bo najbrž dole- tala Frances Hanson, tajnico u- čiteljske unije, ki je tudi tajni- ca konvenčnega odseka za šol- stvo.

Milica naredila mir med rudarji v Illinoisu

Sedemnajst ranjenih v bliki med rudarji dveh unij. Re- šitev spora predložena admi- nistratorju Johnsonu

Springfield, Ill. — Konflikt med dvema rudarskima unijama v državi Illinois se mora rešiti v Washingtonu, v glavnem stu- nu industrijske administracije. Tako je zaključil Donald R. Richberg, zastopnik NRA, ki se je mudil tu pred nekaj dnevi in konferiral s predstavniki pre- mogovnih baronov, unije United Mine Workers in Progressivne unije, z vsako frakcijo posebej, kajti na skupno konferenco jih ni mogel dobiti. Z drugimi be- sedami povedano: dosegel ni nič.

Governer Horner je tudi re- kel, da rudarski konflikt spada v območje federalne vlade, od- kar je premogovni pravilnik v moči. Skrb državnih oblasti zdaj je le, da bo mir v rudarskih okrožjih. Delo v prizadetih ro- vih je ustavljeno.

Harrisburg, Ill. — Šest kom- panij državne milice je zadnji četrtek naredilo mir v tem me- stu in okolici. Progressivni ru- darji so se razšli čim so prišli miličniki. V sredo je 1500 ru- darjev Progressivne unije oble- galo tukajšnji Peabodyjev pre- mogovnik No. 43 in ustavilo ves cestni promet daleč naokoli.

Med streljanjem, ki je odme- valo okoli premogovnika, je bilo 17 mož ranjenih, toda nobeden smrtno. Med ranjenci je bilo 15 članov rudarske unije UM- WA in dva od Progressivne uni- je; ranjen je bil tudi neki avtni turist, ki se je vozil mimo. Di- namitne eksplozije so podrle več stanovanjskih hiš in eden most, toda resno ranjen ni bil nihče.

Kapitalistično gospodarstvo

Chicago. — Med sodnijsko ob- ravnavo proti Ernstu J. Steven- su, lastniku Stevens hotela in La Salle hotelu ter predsedniku bivše Illinois Life Insurance Co., je prišlo na dan dejstvo, da je bil Stevens hotel v letu 1928 o- cenjen z vso opremo vred na \$14,534,919 vrednosti, istočasno so pa znašale obligacije hotela v formi bondov \$21,400,000. Kljub temu je družba Illinois Life In- surance posodila hotelu poldrug milijon dolarjev.

Metodisti obrnili hrbet prohibiciji

Joliet, Ill. — Metodistovski- protestantska cerkev v čika- škem distriktu, ki je doslej fa- natično podpirala prohibicijo, je te dni na svojem zborovanju v tem mestu spreminila svoje sta- lišče z ozirom na pijačo. Skleni- la je, da ne bo več financirala Antisalninske lige in ne bo agi- tirala za zakonodajne reforme glede prohibicije, temveč bo skušala pridobiti ljudi za zmer- nost z izobrazbo.

Stavka za priznanje unije

Ashboro, N. C. — Vsi delav- ci, do zadnjega pometaja in no- čnega čuvalja, so zastavali pri Bossong nogavičarski družbi, ker ni hotela priznati nogavi- čarske unije, v katero je pred stavko pristopilo 98% uposlen- cev.

Delegatinja kritizirala vo- ditelja ADF

Prijela jih je, ker porivajo de- lavke na stran in se premalo zanimajo za njih organizira- nje

Washington. — (FP) — Dru- gi dan konvencije Ameriške de- lavske federacije je imela svoj dan Elizabeth Christman, pred- sednica Zenske strokovne lige, ki je kritizirala voditelje fede- racije ter jim očitala, da name- noma zametujejo delavke. Sploh je njena kritika slišala vsem starokopitnim unijskim vodite- ljem.

V roke jih je prijela, ker sma- trajo delavke za ženske in ne za delavke, za manj vredne od mo- ških. Radi tega razlika v plačah tudi pri enakem delu. Radi tega tudi, da ni v odgovornih unij- skih pozicijah žensk, delavk, am- pak si jih laste moški za svoj privilegij. In radi tega se tudi ne zanimajo za njih organizira- nje.

Kljub njenim žgočim besedam so ji delegatje pridno pritrjeva- li s ploskanjem. Ne sicer toliko, ker so se strinjali z njenim iz- vajanjem, marveč bolj radi te-

Demonstracije komunistov v New Yorku proti Hitlerju pred nemškim konzulatom ob otvo- ritvi procesa v Leipzigu.

Louis Adamič

SMEH V DŽUNGLI

AVTORIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRISELJENCA
Poslovenil Stanko Leben

DRUGO POGAVLJE

"Ne v Ameriko!"

I

Znanje, ki sem si ga pridobil v vaški šoli v Blatu, me je usposobilo, da sem se v Ljubljani vpisal v pripravniški razred, odkoder sem se naslednjega leta pomaknil v gimnazijo ali "latinško šolo".

V primeri s poznejšimi leti mojega življenja, zlasti s tistimi, ki sem jih preživel v Ameriki, so bila prva tri leta mojega študentovanja v Ljubljani sicer zanimiva, a brez vsakih pomembnejših prigod. Bil sem čisto dober dijak, z lahkoto sem opravljal vse izpite. Domače naloge in tvarino za naslednji dan sem predelaval med odmori v šoli, tako da sem po šoli utegnil postopati in se razgledovati navadno sam brez tovarišij po mestnih ulicah, po Gradu, ki gospoduje nad mestom, ob Ljubljani, ki teče skozenj, ali pa vsenaokoli starega, razpadajočega rimskega zidu. Prvo leto se mi je malo podeželsko mesto s svojimi štiridesetimi tisoči prebivalcev zdelo zanimivo, celo nekoliko vznemirljivo; drugo leto že manj, tretje leto pa sploh nič več. V vsem tem času nisem sklenil nobenih posebno prijetnih ali vzpodbudljivih poznanj. Ob priliki sem hodil k predavanjem, gledališkim predstavam ali športnim prireditvam, vedno pa sem mnogo čital.

Mati je bila v svoji preprosti srečna žena. S toplino v besedah mi je dejala, da sem dober sin. Kadar me je tako vsak drugi mesec prišla pogledat na moje študentsko stanovanje v mestu ter mi prinesla sadja ali doma pečene potice, ali pa če sem za božič, veliko noč in velike počitnice prišel domov, je ob pogledu name žarela od materinskega ponosa. Kar mislim si, kako si je vedno znova in znova dopovedovala, kakšen lep, mlad duhovni gospod bo iz mene čez dvanajst let.

Nekaj časa je bil med materjo in menoj nedolžen, tih sporazum, da bom po osmih letih gimnazijskih študij stopil v bogoslovnico rimsko-katoliške cerkve v Ljubljani in da bom štiri leta nato posvečen v duhovna. Kakor moji starši, čijih stališče do vere sem bil opisal, tudi jaz nisem bil globoko verna narava v ortodoksnem smislu. Po prvinskih potezih svojega značaja sem bil (in sem še danes) v bistvu slovanski kmet. Toda prvo in deloma tudi še drugo leto v mestni šoli sta se v meni prepletala in mešala oboje in čut dolžnosti do matere z nekim prešernim, kmetijskim cinizmom, ki je bil po polni fatalizem; zato sem si dejal, da ni nič takega, če bi oblekel duhovniško suknjo, samo da bi mati bila srečna in vesela, čeprav sem morda globoko v svoji notranjosti vedel in ves čas čutil, da nikoli ne bom duhovnik.

Spominjam se, kako sta me včasih trenutno spreleteli skrb in bojazen pred posvečenjem v mašnika, še preden sem odšel v mestne šole. Pozneje sem si kdaj pa kdaj nedoločito priznal, da me še vedno žene v Ameriko, nič manj nego eno ali dve leti prej. Toda vzplamtela je v meni sinovska ljubezen in tedaj sem si rekel, da v tem položaju ne gre drugače, kakor da se odločim ali za Ameriko ali pa za izpolnitev materine želje, ki bi me rada videla posvečenega v duhovna. Ko pa sem pozneje zvedel, da se je nemalo slovenskih duhovnikov izselilo,

da bi prevzeli v oskrbovanje slovenske cerkve po raznih delih Združenih držav, sem sklenil, da bom združil oboje — se dal posvetiti v duhovna, da bi ustregel materi, in se potem po nekaj letih duhovniške službe pobrigal za premostitev v Ameriko. Mislim sem si, da mati ne bi ugovarjala, če bi se preselil tjakaj kot služabnik Cerkev.

Med počitnicami sem se v Blatu še vedno razgovarjal, oziroma napeto prisluškoval pripovedovanju Petra Molke, ki se mu je zdravje polagoma obračalo na bolje. Njegova ljubezen do mene je kar otipljivo rasla. Nisem mu povedal, da mislim postati duhovnik. Nekako nagonsko sem čutil, da bi moje namere ne odobral. Njegove besede so čisto nevarno mejile na krivoverstvo; bil je socialist in kakor sem zvedel pozneje, bogotaj. Bil je najzanimivejši človek, kar sem jih tedaj poznal. Vedno in brez prestanka bi bil mogel poslušati njegovo pripovedovanje in opisovanje Amerike.

Tudi v mestu sem vedno napel ušesa, če sem le slišal omeniti Združene države. Prebiral sem knjige z naslovi "Koča strica Toma", "Zadnji Mohikanec", pa številne ameriške pogošne romane, prevedene v zanikrno slovensčino.

II

V pričetku svojega četrtega študentskega leta, ko sem šel v petnajsto leto, sem sklenil tesno, verno prijateljstvo z mladeničem, ki je bil za leto dni starejši od mene. Ime mu je bilo Janko Radin. Bil je kakor jaz dokaj visokorasel, zdrav in krepak, znanja željan, aktiven dečko. Doma je bil tam nekje iz majhnega istrskega mesta, severno od Trsta, ki je bil tedaj avstrijsko pristanišče. Stanovala sva v istem študentskem stanovanju. Oba sva hodila v tretjo gimnazijo in sva bila sojopca.

Janko je imel v Ameriki brata, ki je bil tri ali štiri leta starejši od njega. Ime mu je bilo Stefan, toda v redkih pismih, ki jih je pisal Janku in ki so bila zvečine kratka poročila, se je podpisoval "Steve". Kdaj pa kdaj je pošiljal bratu izvide "Narodnega Glasca", slovenskega časopisa, ki je izhajal v Novem Yorku in ki sva ga z Jankom skupaj prebiral. Malone v vsaki številki je bila slika tega ali onega prizora iz Amerike. Včasih je bila slika posnetek ali gradbeni načrt najnovejšega in najvišjega newyorškega nebotačika, kar naju je oba silno prevzemalo.

Nekega dne mi je dejal Janko: "Veš, lepša dne, mislim, da bom tudi jaz šel v Ameriko. Morda potem, ko bom dovršil gimnazijo. Moj brat Stefan je šel tja prežgodaj. Pred tremi leti. Šele šestnajst let je bil star. Pobegnili so iz šole v Trstu, se vtihotapili na neko dalmatinsko barkentino, namenjeno v Ameriko in slučajno zasidrano v pristanišču. Skril se je na ladjo, dokler ni odplula. Pristal je v Novem Yorku. Zdi se mi, da je bil nespameten. Imel je samo dva razreda gimnazije. Bolj bi se bil moral izobraziti, preden je na srečo odšel v Ameriko. Mislim, da človeku v Združenih državah ni treba biti navaden težak, če je zadosti izobražen."

Tedaj sem povedal Janku nekatere stvari, ki mi jih je o Ameriki pripovedoval Peter Molek.

(Dalje prihodnjik.)

Ameriške narodne pesmi

"Vsi so prinesli svojo glasbo — godbo, plese in pesmi, ljudske in verske," je pisal pokojni Franklin K. Lane, tajnik notranjih zadev za časa Wilsona. Vsi so prinesli svojo glasbo in svojo godalo. Vsi so prinesli svoje poezije, svoje narodne pesmi, junške balade... Tako je pravil pokojni Lane o nas priseljencih, poudarjajoč pesniško lepoto, ki so jo priseljenci prinesli s seboj.

Ob tej bogati dedščini priseljencev se valjuje vprašanje: Kaj pa z ameriškimi narodnimi pesmimi? Ali imamo resničnih ameriških narodnih pesmi, ki so značilne za ta narod kot so narodne pesmi evropskih narodov?

Ameriški glasbeni kritiki so bili dolgo časa dokaj skeptični v tem pogledu. Belokožec, so dejali, še premalo časa obvladuje ta kontinent, da bi se ustvarile glasbene tradicije. New England je bila v svoji rani zgodovini pravcata glasbena "puščava", kjer se je petje in ples smatralo kot nekaj pregrešnega in nečimurnega. V vzhodnih državah so rani glasbeniki ustvarjali le cerkvene pesmi. Niti eden komponist posvetne glasbe se ni pojavil na tem kontinentu za skoraj poldrugo stoletje po prihodu Pilgrimcev. Bili so sicer Indijanci in črnci. Vsako izmed več ko tristo indijanskih plemen je imelo svojo narodno glasbo, pesmi in plese ob spremstvu piščalk, bobnov in drugih primitivnih instrumentov, ali

ta indijanska narodna glasba ni bila del tradicije belokožca. Narodna glasba črncev se je tudi dozdajvala nekaj tujega.

Sele ko je slavni češki komponist Anton Dvorak prišel l. 1892 v Ameriko za štiriletno bivanje, je Amerika odkrila polno vrednost svoje narodne glasbe. Dvorak je bil prvi komponist svetovnega slovesa, ki je iskal inspiracijo v ameriških narodnih pesmih. Njegova slavna simfonija "Novi Svet" razodeva tragove narodne glasbe. Dvorak je bil ravnatelj narodnega glasbenega konservatorija v New Yorku in kot tak je vzpodbujal svoje učence, naj zajemajo iz vira narodnih pesmi. Saj je Dvorak sam naslanjal svojo glasbo na češko in slovansko narodno pesem in želel je, da bi se isti vir bogastva tudi tukaj vporabljal. Harry Shelley, Loomis, Burleigh, Goldmark, Fisher in Zeckener so bili njegovi učenci izmed drugih važnih ameriških komponistov in ti so sledili nasvetu mojstra. Zabili so eksplorirati ameriško narodno glasbo in odkrili, da je imela nepričakovano globino in lepoto.

Najprej prihaja seveda glasba in pesmi črncev. Njihova glasba je značilna po svoji gorokoti v melodičnih frazah. Nekateri pesmi so globoko čustvene, druge so izraz otročje vere, druge zopet tjavendanske povrhnosti, vse pa so odkritosrčne, globoko muzikalne in odsevajo otročjo dušo plemena dolgo podložnega. Glasba črncev je napravila globok vtis na ameriško življenje. Iz nje se

je rodil "minstrel song", "rag-time", "blues" in "jazz". Ta danes značilna ameriška glasba je le adaptacija glasbe črncev, prilagojena mrzličnemu načinu življenja modernega velenesta.

Južne pokrajine Združenih držav prednjačijo pred vsemi drugimi, kar se tiče njihovega prispevka k ameriški glasbi in pesmi, ali druge pokrajine imajo tudi svojo narodno glasbo. Imamo ljubavne pesni Vzhoda in Zapada, cowboys in hoboos imajo svoje pesmi, v ameriškem pogorju nahajamo značilne ljudske pesmi, gozdarji in rudarji, vozniki in čolnarji imajo svoje starodavne popevke.

Vsa zgodovina Združenih držav se odseva v ameriških narodnih pesmih. Najstarejša "Yankee Doodle" sega nazaj v dobo, ko so tolerirali le psalme in himne, pa je vendarle zahtevalo "dobro petje". Imamo zapiske o nekem švedskem pastoru v Pennsylvaniji, ki je nalogal globe šest šilingov za "slabo pevanje". Kako je nastal "Yankee Doodle", se ne ve. Glasba je baje angleškega izvira. Nekateri pravijo, da izvirno besedilo so pevali angleški vojniki v zašmeh ameriškem revolucionarjem. Kasneje pa so jo Amerikanci sami prevzeli kot svojo pesem. In tako je ta narodna pesem prišla dol od generacije do generacije, pa je še vedno jako popularna, zlasti prvi stih:

Yankee Doodle came to town
Riding on a pony.

Stuck a feather in his cap

And called it macaroni.

Sedanja generacija seveda ne ve, da "macaroni" je tedaj pomenjal nališpanega človeka, "gigri".

"Turkey in the Straw" (puran v slami) je klasična ameriška kmečka pesem, ki je preživela mnoge generacij. Ima nebroj stihov. Vsaka panoga poljedelstva je nekaj dodala.

"Rosie Nell" je druga tipična starodavna pesem. Pesem je iz prvih naseljencev in poveljuje se ženska, ki je jahala na divjem konju, zorala ledino in uspešno pridelala žito in alfalfa — ter troje deklet.

"Sweet Betsy from Pike" je romantičnega izvora iz sredine prejšnjega stoletja, ki odseva srečo in nesrečo življenja v "zastirtem vozu" pionirjev.

Duh Juga je našel svojega največjega tolmača v Stephenu Collinsu Fosterju, ki je dal Ameriki nekatere izmed najboljših melodij. Njegove vglasbitve so postale pravcate ameriške narodne pesmi. Njegov "Old Folks at Home", "Oh, Susannah", "Old Black Joe", zlasti pa "My old Kentucky Home" so znane po vsem svetu in veljajo kot ameriške narodne pesmi.

Civilna vojna je dala Ameriki mnogo narodnih pesmi. "Dixie" se je zamilila Jugu in postala je himna Južnjakov. Še danes Amerikanec z Juga kar vzkipi, če mu jo zapoješ. "Marching Through Georgia" je koračnica Severa. Iz te dobe tudi izvira "Glory, Glory, Allelujah", ki je še danes ravno tako popularna pesem.

Industrialna doba po civilni vojni znači začetek novega življenja v ameriški glasbi. Amerika se je spoznala s simfonijami, operami in drugimi kresacijami slavnih glasbenikov, ali tudi narodne pesme so se stalno porajale. Premogar je zapel svoj "King Coal", ki pove o njegovem nevarnem življenju. "Dear Old Number Six", "Shoveling Iron Ore" in "Shoo Fly" so tudi rudarske pesmi. Hobo, tipični ameriški potepuh industrialne dobe, je pel "We are Four Bums", "Wandering" in značilni "Hallelujah, I'm a Bum". Pesem "Ro' Boy", ki poje o železniškem roparju, je postala priljubljena med jetniki.

Večja mesta so adoptirale "rag time" in pozneje "jazz", dostikrat vulgarno glasbo, dokler je ni priseljenecv sin, George Gershwin, povzdignil do časti simfonije s svojo "Rhapsody in Blue". Drugi komponisti, Rosenfeld, Lewis, Paul Whiteman, so si prizadeli ustvariti plemeniti "jazz".

Iz tega kratkega pregleda je razvidno, da ameriške narodne pesmi so pokrajinske. Jug ne peva istih pesmi kot Sever, podeželska Amerika ima svoje pesmi in mesta imajo svoj "jazz". — FLIS.

OTROCI IN SPANJE

"Zgodaj spat" je za otroke važnejše nego "zgodaj vstati". Preden leže otrok v posteljo se ne sme duševno preveč truditi, n. pr. z mnogim čitanjem, izdelovanjem nalog itd.

Starši, ki jemljejo zvečer otroke v zabavišča in nočne lokale, škodujejo njihovemu zdravju in ravnanju brezvestno.

Majhni otroci bi morali že ob 7. v posteljo, šolski otroci ob 8.; 12—15 letni otroci bi morali spati vsaj ob 9.

Kakor odraslim tudi otrokom škoduje večerja neposredno, preden ležejo spat. Med večerjo in posteljo mora preteči vsaj ura časa.

Pri spanju naj jim glava ne bo previsoko ne prenizko. Poleti zadostuje lahka odeja, na vaak način pa jim ne sme biti hladno, ker potrebujejo toplote za svojo rast.

Nauči otroka, da se navadi ležati na strani (najbolje na desni), ne pa na hrbtu, kar pospešuje težke sanje. Roke naj ne ležijo pod glavo.

Dolgo govorjenje z otroki v postelji ni umestno.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpišajte svoj list!

Stoletniki

Zenske žive delj nego moški. — Alkohol in nikotin v življenju stoletnikov

Pod tem naslovom je izdal bivši docent za notranje bolezni dr. I. H. Greeff iz Cannstatta študijo, v kateri sporoča rezultate vprašalnih pol, ki jih je poslal v odgovor 124 osebam.

Pred vsem preseneča dejstvo, da je med temi 124 osebami, ki so prekoračili stoto leto, 81 žensk in samo 43 moških. V tropski Afriki so podobne razmere. Učenjak Mihajkov je našel v Bolgariji, da pride na 38 žensk, ki so prekoračile 100. leto, samo 13 moških.

Zanimivo je nadalje dejstvo, da so vsi stoletniki, ki jih je študiral dr. Greeff, ostali v svojem rojstnem kraju ali njegovi neposredni bližini. Seveda pa je tudi znatna razlika med stoletniki v mestu in na kmetih. Mestnih stoletnikov je prav malo. Greeff je našel med njimi nekega tvorničarja, enega mlinarja, enega sedlarja in voskarja ter tri zidarje.

Med ženskimi stoletnicami, ki so bile vse omožene, je opaziti zlasti to, da so imele precej otrok. Ena med njimi je rodila 14 potomcev, od katerih jih še živi 6; tri so imele po 12 otrok, štiri po 10, tri po 9, pet po 8, ena 7, šest po 6, pet po 5 otrok. Samo dve sta ostali brez potomstva. Pa tudi 43 moških niso delali otroci skrbni, ki bi jim bile skrajšale življenje, kajti eden je imel 14 otrok, dva po 8, štiri po 7, dva po 6, trije po 4 otroke in samo trije so bili brez otrok, eden pa sploh ni bil oženjen. To izpričuje, da zakon ne škoduje moškemu zdravju, oziroma da ni nobena zapreka za visoko starost.

V pogledu načina življenja pa je zanimiva ugotovitev, da ni bilo med 124 stoletniki niti enega vegetarijca. Zenske so navedle, da so z veliko slastjo jedle prekažene jegulje, mnogo masti, prekaženo meso vseh vrst, kumarično salato, kisle zelje in hren, gobe, mnogo popra, čebule in česnika. Glede alkohola pa poudarja dr. Greeff, da so mu stoletniki zaupali, da so popili "precej vinskega soka". Nekateri ženske pa so sporočile raziskovalcu, da popijejo dnevno 2 do 3 čašice konjaka — zjutraj, popoldne in zvečer, nekatere so tudi navedle, da spijejo po eno čašo žganja ali pa 1 do 2 čaši vina. Moški stoletniki pa so odgovorili, da so do zadnjega radi srkali konjak, da so bili prijatelji dobre kapljice, da so v mlajših letih precej popili, da so pili samo čisto žganje ali žganjico, da so si privoščili nekaj šile žganja in 2 do 3 čaše piva.

Tudi v pogledu nikotina niso bili Greeffovi stoletniki nič kaj posebno vzdržani. Med 43 moškimi je bil samo en nekadilec. Zenske so bile antinikotinstke, ker v njihovi mladosti še ni bilo moderno kaditi tobak. Zato pa so ostali stoletniki izpolnili rubriko o kajenju s strašnimi izjavami. Neki vprašanec je zapisal, da je do svojega 98. leta in pol silno dosti pokadil; drugi pravi, da je vlekkel pipo od 20. leta da-

Prof. Raymond Moley, Rooseveltovega "možga (trusta)", ki je pred kratkim stil vladno službo.

Ije ter pokadil do 80. leta žno 1 kg tobaka na mesec. V času, ko so bili Gr stoletniki mladi, seveda imeli sportov, kakor da in tako so mogli stoletni mo sporočiti zdravniku- valcu, da so bili skoraj v pešci in plavalci ter telova be so izgubili večino ma in 80. letom. Samo ena je imela še pri 80. letih po bovj. Vid in sluh je v mnogim opešal, tako tu min.

V starosti so se vsi Gr stoletniki posušili. To je naraven pojav starosti. G likosti pripominja razia da so bili moški stoletni prečno visoki 163,9 cm, pa 153,6 cm. Teža moških šala 65 do 75 kg, pri žen 50 kilogramov.

En stoletnik in ena sta imela po enkrat v ž pljučnico, pljučna vnetja bila pogostejša pri moški radi revmatizma in putik letniki ne pritožujejo, k golše so bile pri stoletni kejšje kakor dan današ treba po spanju pa je b različna. Tudi trdnost zdi bila zelo individualna.

ZA BOZ

Potovanje v Slovenijo preko Boz
šim ugodnim toletnim sprem
modernem ekspresnem potu

"ILE DE FRANCE"
NOVEMBRA 25 in DECEMBRA 2

all
krasnim novim perlatim
"CHAMPLAIN"
DECEMBRA 2

Ciote moderne kabine. — Doba
Niske cene v vse kraje Evro
Za poljanila se obrnite na Boz ali na gronit

French L
366 N. Michigan Ave. Chic

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrva slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA CLA
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene umerno, unijako dele prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 4964

Chicago, Ill.

Tam se dbe na šoljo tudi vsa utemeljena pojasnila